

Jerzy Kułaczkowski

Aspekty autorytetu rodziców wobec dziecka

Studia Warmińskie 43, 237-244

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ASPEKTY AUTORYTETU RODZICÓW WOBEC DZIECKA

Treść: — 1. Pojęcie autorytetu. — 2. Źródła autorytetu wychowawczego rodziców. — 3. Odmienność autorytetu rodzicielskiego ojca i matki. — Summary

Człowiek jest istotą, która charakteryzuje się dużymi możliwościami rozwoju na wielu płaszczyznach. Jednak aby te możliwości zostały urzeczywistnione, osoba ludzka potrzebuje pomocy ze strony drugiego człowieka, który ma szerszą wiedzę czy też bardziej udoskonalone umiejętności w danej dziedzinie. Nikt nie jest samowystarczalny. Widoczne jest to szczególnie we wczesnych etapach życia człowieka. Właśnie ta sytuacja jest potwierdzeniem konieczności istnienia różnego rodzaju autorytetów, będących niezbędnymi dla prawidłowego rozwoju człowieka. Niestety, czasy współczesne znamionuje podważenie tej oczywistej prawdy, czego konsekwencją są działania dążące do wyeliminowania autorytetów i w następstwie upadek obyczajów. Najbardziej newralgicznym punktem takich działań jest rodzina, jako podstawowa i najważniejsza rzeczywistość, w której dziecko podlega wychowaniu. Dlatego zasadna wydaje się być próba określenia aspektów autorytetu rodziców jako wychowawców w tym procesie.

I. POJĘCIE AUTORYTETU

Samo pojęcie „autorytet” jest wyrażeniem często spotykanym w codziennym życiu. Na ogół nadaje się mu wiele znaczeń. Źródłostów tego określenia wywodzi się z języka łacińskiego od: *auctoritas* i oznacza „powagę”, też „znaczenie”¹. Temu właśnie wyrażeniu przypisuje się różne znaczenia w zależności od danej dziedziny naukowej. I tak na przykład, w ujęciu socjologicznym autorytet jest rozumiany jako zdolność jednostki, grupy czy też instytucji do uzyskania posłuchu lub uznania bez konieczności stosowania jakiegokolwiek przymusu². Tym między innymi różni się autorytet od władzy, która w pewnych wypadkach posługuje się różnymi środkami przymusu. W oparciu o takie rozumienie autorytetu, socjologia rozróżnia w nim

¹ W. Okoń, Autorytet, w: Nowy Słownik Pedagogiczny, Warszawa 1996, s. 125.

² L. Ferry, Zmierzch autorytetów, *Forum* 3(1998), s. 3.

trzy rodzaje. Pierwszy można określić jako **autorytet tradycyjny**. Związany jest on głównie z przyzwyczajeniami, kulturą, głęboko zakorzenioną w przeszłości. Drugim rodzajem jest **autorytet z mocy prawa**. Polega on na tym, że uznaje się daną jednostkę za uprawnioną do wydawania poleceń i zarządzeń. Trzeci rodzaj autorytetu w ujęciu socjologicznym to **autorytet charyzmatyczny**. Jest on związany z uznaniem jednostki za kogoś wyjątkowego. Istotny jest tu kontekst historyczny, w którym ta osobowość funkcjonuje.

Również psychologia podejmuje tematykę związaną z rozumieniem autorytetu. W tym ujęciu, autorytet dotyczy konkretnej jednostki, stanowi jej cechę lub właściwość, którą dany człowiek ma lub też która jest mu przypisywana³. Z kolei w pedagogice autorytet jest traktowany jako cecha konkretnego zawodu i związanej z tym osoby nauczyciela. Tak rozumiany autorytet to zespół wielu różnorodnych właściwości nauczyciela, dzięki którym uczeń bez strachu przed karą ulega jego wychowawczemu wpływowi. Autorytet jest tu wręcz nieodzownym elementem, który nie może być zastąpiony czymś innym⁴. Z punktu psychologiczno-pedagogicznego także można wyróżnić pewne rodzaje autorytetów. Pierwszym z nich jest autorytet wyzwalający, odznaczający się inspirującym i konstruktywnym wpływem na postępowanie osób, których uznaniem się cieszy. Ma on szczególne swe znaczenie w pracy z dziećmi i młodzieżą. Inny rodzaj autorytetu można określić jako **ujarzmiający**. Wypływa on nie z osobistych zalet czy zasług danego człowieka, ale wyłącznie z wygórowanych ambicji i żądzy władzy. Z kolei **autorytet wewnętrzny** charakteryzuje się dobrowolną uległością innych osób i gotowością do podporządkowania się ze względu na odczuwalny podziw i uznanie. Autorytet taki jest przypisywany osobie ze względu na jej cechy charakteru i wartości, które uznaje i realizuje w swoim życiu. Jeszcze inny rodzaj autorytetu w tym ujęciu można określić jako **autorytet zewnętrzny**. Występuje on wówczas, gdy podporządkowanie nie jest dobrowolne, ale wynika ze względu na stanowisko w hierarchii władzy lub pełnienia odpowiedniej funkcji.

Z pedagogicznego punktu widzenia, najbardziej pożądanym w procesie wychowawczym jest autorytet wyzwalający i wewnętrzny. Dla pełności zagadnienia należy dodać, iż jest tu także potrzebny autorytet moralny wychowawcy, czyli taki, który staje się wzorem postępowania moralnego dla innych osób⁵. Ten rodzaj autorytetu wydaje się być najbliższy swemu źródłostwu łacińskiemu. Takim autorytetem powinni się odznaczać rodzice jako pierwsi wychowawcy dziecka, które uważnie przygląda się ich zachowaniom.

II. ŹRÓDŁA AUTORYTETU WYCHOWAWCZEGO RODZICÓW

Zjawisko autorytetu w stosunkach pomiędzy ludźmi występuje wówczas, gdy osoby kontaktujące się pomiędzy sobą bezpośrednio lub pośrednio, przypisują

³ B. Marciniczyk, *Autorytet wiadomy: geneza i funkcje regulacyjne*, Katowice 1991, s. 64.

⁴ J. Pieter, *Poznanie środowiska wychowawczego*, Wrocław 1960, s. 125.

⁵ K. Kotłowski, *Autorytet nauczyciela*, w: *Encyklopedia Pedagogiczna*, red. W. Pomykało, Warszawa 1993, s. 36.

partnerowi określone właściwości i walory w danej dziedzinie, oraz skłonne są do uznania jego przewagi jak również wyższości i w związku z tym przejawiają tendencję do podporządkowania się jemu⁶. Autorytet rodzicielski może wynikać z różnych źródeł. W pierwszej kolejności wynika on z faktu, iż rodzice są tymi, którzy **przekazali dziecku życie**, ponieważ to oni właśnie je poczęli i zrodzili. Jest to podstawa wszelkiego autorytetu rodzicielskiego⁷. To na niej zasadzają się wszelkie inne źródła ich autorytetu. Zakłada to równocześnie prawdę, w myśl której żadna władza nie ma prawa do podważania tego autorytetu.

Sam autorytet rodziców związany jest również z ich **rolą społeczną i ich działaniami wychowawczymi** ukierunkowanymi na dziecko, ponieważ w strukturze rodziny zajmują oni najwyższą pozycję. Dzieci są od nich zależne, ponieważ to właśnie rodzice zaspokajają ich podstawowe potrzeby, zarówno biologiczne jak i psychiczne. Następstwem tego winna być szczerść i autentyczność. Nie można tutaj tworzyć jakichkolwiek fasad czy też przyjmować postaw udawania. Autentyczność należy tu rozumieć jako zgodne z prawdą uświadamianie sobie swych myśli, uczuć i czynów. To właśnie decyduje o specyfice autorytetu rodzicielskiego. Największą rolę autorytet rodziców pełni w pierwszych latach dziecka. Początkowo obejmuje on swym zasięgiem różne dziedziny życia. Stopniowo, w miarę rozwoju dziecka, jego zasięg się zmniejsza. Autorytet wychowawczy rodziców dotyczy zjawisk związanych ze świadomym oraz celowym urabianiem osobowości dziecka i regulowaniem jego zachowania zgodnie z określonym programem, rodzice mają bowiem określone wyobrażenia tego, jak ono powinno postępować. To właśnie z tych oczekiwań wynikają określone wymagania, zakazy i nakazy, które warunkują oddziaływanie wychowawcze rodziców wobec dziecka, czyli efektywność stosowanych przez nich metod i środków wychowawczych⁸.

Autorytet rodziców zależy także od konsekwencji w ich działaniach wychowawczych wobec dzieci oraz od tego, czy ich słowa są zgodne z czynami. Należy w tym dotrzymywać danych obietnic, ponieważ dzieci, zwłaszcza te w młodszym wieku, każdą obietnicę daną przez dorosłego człowieka skłonne są utożsamiać z przysięgą. Wymagania stawiane dzieciom przez rodziców, nie mające pokrycia w systematyczności i stanowczości, spowodują utratę wychowawczego autorytetu rodziców. Krótkotrwałe i sporadyczne działania wychowawcze ze strony rodziców nie przyniosą oczekiwanych rezultatów⁹. Czymś bardzo negatywnym są próby schlebienia dzieciom. Należy zachować równowagę pomiędzy stawianiem dzieciom wymagań, które powinny być dostosowane do ich potrzeb i rozwoju, aby nie były zbyt sztywne, a nadmierną pobłażliwością. Także i w tym wypadku władza publiczna nie może odebrać rodzicom ich praw do wychowania dziecka, o ile nie zachodzi wyjątkowa sytuacja, w której groziłoby naruszenie istotnego dobra samego dziecka.

⁶ Z. Zaborowski, *Rodzina jako grupa społeczno-wychowawcza*, Warszawa 1980, s. 37.

⁷ Bardzo mocno prawdę tę podkreślają wszelkie dokumenty kościelne wydane w XX wieku i dotyczące wychowania dziecka: P i u s XI, Encyklika o chrześcijańskim wychowaniu młodzieży, Warszawa 1930, s. 1–6; DWCH 2; FC 36.

⁸ J. Kułaczkowski, *Biblijne zasady wychowania rodzinnego*, Rzeszów 1998, s. 183–195.

⁹ Tenże, *Rzeczywistość wychowawcza rodziny*, Stalowa Wola 2001, s. 70–75.

Jeszcze innym źródłem autorytetu rodzicielskiego jest **postępowanie samych rodziców**, którzy poprzez swoje czyny powinni być wzorem dla swych dzieci. Ponadto o autorytecie wychowawczym rodziców decyduje określona struktura osobowości ojca i matki. Uwidacznia się to szczególnie w ich postawach moralnych. Stąd też jest to swoistego rodzaju apel do rodziców, aby nigdy nie dawali swym dzieciom gorszących przykładów, czyli wzorów niewłaściwego postępowania¹⁰, ale raczej, aby zawsze starali się ukazywać pozytywny przykład, czyli odznaczać się zachowaniem opartym o prawdę i dobro. Należy dzieciom mówić prawdę, ponieważ bez względu na wiek, oczekują one zawsze uczciwych odpowiedzi na stawiane przez siebie pytania¹¹. Dotyczy to w sposób szczególny tematów trudnych i zarazem ważnych dla życia ludzkiego. Istotne jest także przyznawanie się do własnych błędów. Spowoduje to, że dzieci podobnie będą się zachowywać w przyszłości. Stwarza to ponadto atmosferę wzajemnego zaufania. Wówczas dzieci potraktują własne pomyłki jako coś normalnego i zajmą postawę większej wyrozumiałości wobec własnych braków — nie będą od razu doszukiwać się w nich porażki osobistej. Rodzice prawdomówni, życzliwi, sprawiedliwi i uczciwi, będą się cieszyli większym autorytetem niż tacy, których cechuje niska kultura moralna i antyspołeczna postawa. Dzieci mają bardzo mocną potrzebę naśladowania i identyfikowania się z osobami wartościowymi, którym można ufać i na których można polegać¹².

Najbardziej decydującym czynnikiem o autorytecie rodziców jest jednak relacja pomiędzy samymi rodzicami, czyli ich wzajemne stosunki i współpraca w dziedzinie wychowania dzieci. Powinni oni podtrzymywać wzajemne wymagania. Takie działanie wzmacnia ich autorytet w oczach dziecka i przyczynia się do większej skuteczności wysiłków wychowawczych przez nich podejmowanych. Jakiegokolwiek formy nieskordynowanych działań czy wzajemna niezgoda w znacznym stopniu osłabia ich autorytet i powoduje zdezorientowanie dziecka, które nie tylko nie wie wówczas, kogo ma słuchać, ale nawet nie wie, jak należy postępować. Dochodzi wówczas u dziecka do powstania stanów niepokoju, które dziecko będzie próbowało zredukować za pomocą agresywnych zachowań, jak również poprzez oszustwa.

Istnieje jeszcze jedno źródło autorytetu rodzicielskiego, które odnosi się do płaszczyzny nadprzyrodzonej. Ukazane jest ono w Objawieniu Bożym, w którym człowiek jako istota stworzona na „obraz i podobieństwo Boże” ma władzę nad światem, czyli uczestniczy we władzy samego Boga. Ta władza dotyczy nie tylko przetwarzania świata w sensie materialnym, ale również w sensie kształcenia osobowości człowieka. Właśnie rodzice najpełniej uczestniczą w tym procesie. Stąd też ich autorytet czerpie swą wagę z **ustanowienia Bożego**¹³. W dziele wychowania dziecka są oni dla niego zastępcami samego Boga. Na wagę tego

¹⁰ T e n ż e, *Teologia pedagogicznego wymiaru więzi małżeńskiej w rodzinie*, Rzeszów 2002, s. 81–85.

¹¹ T. K u k o ł o w i c z, *Rodzina wychowuje*, Stalowa Wola 1998, s. 239.

¹² Z. Z a b o r o w s k i, *Rodzina jako grupa społeczno-wychowawcza*, Warszawa 1980, s. 39.

¹³ J. K u ł a c z k o w s k i, *Mądre ojcostwo. Teologia ojcostwa w ujęciu Syr*, Stalowa Wola 2003, s. 37–40.

źródła wskazuje fakt opisany w Ewangelii, gdy Jezus Chrystus, jako dwunastoletni młodzieniec, po znalezieniu Go w świątyni, był poddany św. Józefowi i Maryi¹⁴.

Tak więc, w autorytecie rodzicielskim można wyróżnić trzy czynniki. Pierwszym z nich jest prawo, które obdarza rodziców autorytetem i zarazem obowiązkiem nadzorowania dziecka, aby zachowywało ono w swoim postępowaniu normy i zwyczaje społecznego współżycia. Drugim jest kompetencja, która jest wyższa u rodziców niż u dziecka. Dzieci powinny zauważyć, że rodzice mają nie tylko większe doświadczenie życiowe czy mądrość, ale także większą odwagę i silniejszą wolę, niż one same. Trzecim czynnikiem jest moc, którą mają rodzice z tego chociażby powodu, że dysponują większością domowych środków, niezbędnych do życia i rozwoju osobowego.

III. ODMIENNOŚĆ AUTORYTETU RODZIELSKIEGO OJCA I MATKI

Źródła autorytetu rodzicielskiego pozwalają wyróżnić cztery typy rodziców. Pierwszy można określić jako **dyktatorzy**. Charakteryzuje ich chęć podkreślania przy każdej sposobności swojego autorytetu. Wymagają także wobec siebie od dzieci ślepego posłuszeństwa. Władzę swą sprawują w oparciu o strach, surowe kary, nie posługując się przy tym słowną argumentacją. Drugi typ rodziców charakteryzuje się **tendencją do łagodzenia**, czyli zajmowania pojednawczego stanowiska wobec dziecka, a niejednokrotnie nadmiernej ustępliwości wobec niego. Tłumaczą to obawą przed ograniczaniem dziecka, dlatego dziecko zazwyczaj dostaje to, czego pragnie. Rodzice tacy, aby uniknąć kłopotów, starają się omijać sprawy konfliktowe. Trzeci typ rodziców znamionuje próba **dostosowania się do każdej aktualnej sytuacji**. Charakteryzuje ich brak spójnego i trwałego systemu wychowania. Często zmieniają swoje wychowawcze podejście do dziecka. Jeśli zaistnieje sytuacja, której nie rozumieją, wówczas tracą kontrolę na dzieckiem, wpadając w niepewność i zamieszanie, brak im bowiem punktu odniesienia. Ostatni typ rodziców można określić jako **zwolenników demokratycznego stylu w wychowaniu**. Rodzice tacy starają się układać swoje stosunki z dziećmi na zasadzie przyjaźni i wzajemnego szacunku. Zapewniają dziecku tyle wolności, ile wymaga tego dany etap jego rozwoju. Nie rezygnują jednak z nakładania dziecku pewnych ograniczeń. Dużą wagę przywiązują do przekonywania i udzielania stosownych wyjaśnień. Szanują opinie i uczucia dzieci. Chętnie udzielają im wsparcia i zachęty, tworząc tym samym prawidłową atmosferę emocjonalną. Rodzice, którzy w ten sposób sprawują swój autorytet, osiągną najlepsze efekty swych działań wychowawczych¹⁵.

W procesie wychowania należy ponadto dostrzec odmiennosć autorytetu ojca i matki. Wynika ona z tego, iż autorytety te opierają się na zaspokajaniu odmiennych potrzeb dziecka oraz odmiennosć ról rodzicielskich. Role rodzicielskie mają bardzo ważny wpływ na proces interioryzacji, czyli stopniowego

¹⁴ Łk 2,51.

¹⁵ S. K u c z k o w s k i, Strategie wychowawcze, Kraków 1985, s. 10–11.

przyswajania ról rodzicielskich przez dziecko¹⁶. Biologiczną i psychiczną podstawą różnicowania się ról rodzicielskich jest płeć¹⁷. Można więc wyróżnić dwie role rodzicielskie: ojca i matki. Równowaga rozwoju dziecka jest związana z obu osobami stanowiącymi ośrodek rodziny: z ojcem i matką¹⁸. Rola matki jest chronologicznie pierwsza. Wiąże się to z tym, że przez pierwszy okres życia prenatalnego dziecka matka jest z nim bardziej związana. Podstawowym oczekiwaniem w stosunku do kobiety-matki jest miłość, obejmująca wymiar biologiczny i duchowy. I z tej miłości wywodzą się wszelkie inne parametry roli matki, wśród których za najważniejsze należy uznać: ukształtowanie w dziecku zdolności do miłowania, pomoc dziecku w utworzeniu sobie pozytywnego obrazu samego siebie, interpretacja otaczającej rzeczywistości, bycie pierwszym autorytetem, przekazanie dziecku pierwszego, podstawowego obrazu kobiecości¹⁹.

Autorytet matki wynika zatem głównie z zaspokajania emocjonalnych potrzeb dziecka. To właśnie dzięki jej postawie opiekuńczej dziecko czuje się kochane, w pełni aprobowane i przez to czuje się także pewnie. Matka jest tą osobą, która stwarza w domu rodzinnym atmosferę życzliwości. Jest pełna wyrozumiałości, przebacza winy i niesie pocieszenie. Jeśli matka nie potrafi wydobyć z siebie właściwości kobiecych i tym samym nie zaspokaja uczuciowych potrzeb dziecka, wówczas czuje się ono niekochane i odrzucone. Następstwem tego może być powstanie u dziecka zachowań agresywnych.

Z kolei rola ojca jest chronologicznie późniejsza i komplementarna w stosunku do roli matki. Obejmuje ona: wspieranie i uzupełnianie emocjonalne matki w najwcześniejszym okresie życia dziecka, wprowadzenie dziecka w rzeczywistość zewnętrzną, zorientowanie dziecka na świat wartości, określenie praw i obowiązków, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, ukazanie modelu męskości²⁰. Ojciec więc reprezentuje głównie takie wartości dla dziecka jak: stanowczość, dynamizm życiowy, siła fizyczna. Zapewnia on dzieciom odpowiednie warunki materialne, poczucie bezpieczeństwa i stabilizację. Dzięki swoim cechom uczy dzieci przestrzegania norm społecznych, wdraża do dyscypliny poprzez upomnienia i stosowanie systemu nagród i kar. **Autorytet ojca** powinien zatem zawierać w sobie pewne elementy groźby i przymusu. Jeśli ojciec nie jest stanowczy, wówczas w procesie wychowania dziecka pojawiają się trudności, polegające na powstawaniu agresji, braku karności i zdyscyplinowania wśród dziecka.

Bardzo interesująca jest tu prawda, w myśl której autorytet rodziców, zarówno ojca jak i matki, może trwać znacznie dłużej, niż żyją oni sami²¹. Ich autorytet funkcjonuje bowiem w świadomości dzieci dzięki temu, że rodzice autorytet ten

¹⁶ T. Ożóg, Z badań nad ocenami przedmiotu postawy rodzicielskiej, w: Z badań nad rodziną, red. T. Kukołowicz, Lublin 1984, s. 108.

¹⁷ T. Parsons, Struktura społeczna a osobowość, Warszawa 1968, s. 69, 374–375.

¹⁸ S. Lucarini, Il difficile mestiere di padre, Roma 1974, s. 6; W.H. Gennep, Husbands and Pregnancy. The Handbook for Expectant Fathers, New York 1956.

¹⁹ J. Strojnowski, Geneza i struktura rodziny i małżeństwa, *Więź* 11–12(1969), s. 117.

²⁰ S. Podlach, Rola ojca w rodzinie, w: Spojrzenia na współczesną rodzinę w Polsce w kontekście wskazań soborowych, red. s. 224–229; K. Pospiszył, Ojciec a rozwój dziecka, Warszawa 1980.

²¹ Z. Mysłakowski, Wychowanie człowieka w zmiennej społeczności, Warszawa 1965, s. 394–399.

wyrobili sobie podejmując w przeszłości stosowne działania. Należy tu zaznaczyć, iż w takim wypadku autorytet rodzicielski może dotyczyć niemal każdej dziedziny życia lub też jakiegoś jego aspektu. Na ogół ma on bardzo szeroki zakres i tylko nieliczne autorytety pozarodzinne mogą być z nim porównane w swej wielostronności.

W świetle powyższej analizy dotyczącej roli aspektów autorytetu rodziców wobec dziecka w rodzinie należy zauważyć, iż są oni jedynym autorytetem w pierwszym etapie jego życia. Dlatego można wysunąć wniosek, iż w samym procesie wychowania dziecka w rodzinie, rodzaj i charakter autorytetu rodziców decyduje bardzo o podatności dzieci na oddziaływanie wychowawcze, o ich przebiegu i efektach tej działalności, nie tylko w danym czasie, ale w ogóle na całą przyszłość człowieka²². O ile tylko rodzicom uda się uzyskać pełnię swego autorytetu w odczuciu swych dzieci, o tyle otwierają sobie możliwość skutecznego oddziaływania na swe dzieci i tym samym prawidłowego kształtowania ich osobowości. Rodzinny układ wychowawczy, oparty na autorytecie rodziców i czynnej, choć podporządkowanej roli dziecka, bardzo sprzyja ukształtowaniu rodzinnej wspólnoty wartości lub nadaniu jej większej spójności²³. Autorytet jest bowiem odbiciem norm i wartości uznawanych przez dane społeczeństwo, a wychowanie jest właśnie rozumiane w swym najogólniejszym sensie jako oddziaływanie ludzi dorosłych na młode pokolenie właśnie poprzez przekazywanie norm i wartości. Dlatego rola autorytetu jest nierozdzielnie związana z procesem wychowania młodego człowieka, jest niejako warunkiem jego efektywności, o ile tylko autorytet ten spełnia stawiane mu wymagania, ma pewne cechy, czyli odpowiada określonym kryteriom. W ten sposób autorytet spełni swoją rolę, czyli stanie się czynnikiem porządkującym i wprowadzającym ład w życie ludzkie. Stąd też należy współcześnie podjąć wszelkie starania, mające na celu ochronę i podkreślanie wagi autorytetu rodziców jako wychowawców w procesie wychowania dziecka w rodzinie. Jakikolwiek działania zmierzające do przysłonięcia tej prawdy byłyby tym samym zamachem na samego człowieka, ponieważ wykluczałyby cel wychowania, którym jest jego dobro, pełnia człowieczeństwa.

²² A.P. Wejland, Autorytet rodziców i rodzinna wspólnota wartości, *Studia Socjologiczne* 3(1970), s. 117–128.

²³ Pojęcie „rodzinnej wspólnoty wartości”, można przyjąć w odniesieniu do określenia układu poglądów, przekonań i postaw rodziców i dzieci. Większa zgodność i jednomyślność członków rodziny w sprawie poglądu na świat i na życie człowieka oznacza większą zwartość rodzinnej wspólnoty wartości. Niska zgodność i barak jednomyślności, świadczą o braku wspólnoty wartości między rodzicami i dziećmi. Należy tu zaznaczyć, iż rodzinna wspólnota wartości jest układem dynamicznym i trwałym a ponadto otwartym, ponieważ członkowie rodziny mogą wzbogacać ją czerpiąc z rzeczywistości zewnętrznej.

**ASPECTS OF PARENTAL PRESTIGE
IN THE CHILD'S HOUSEHOLD EDUCATION**

SUMMARY

In the light of the preceding review and considerations on the paternal *auctoritas* in the household child education process in family, it must be noted that the parents constitute an unique joint auctoritas at the first stage of the child's life. That is why a conclusion can be drawn that the type and nature of the parental auctoritas in the child education process is extremely decisive of children's susceptibility to formative influences, of its course and results of such efforts, and that not only in the given moment but in general, for the entire future of the human individual. As far as the parents are successful in build-up of plenitude of their parental *auctoritas* in their children's perception, they open the way to the potentiality of efficient influences on their children, and thus — the right formation and correct modeling of their personalities. The parental educate reference system based on the parental *auctoritas* and an active though subordinated role of their child, contributes very much to formation of the familial communion of values, or to its greater consolidation and compactness. *Auctoritas* is a reflexion of standards and values accepted by a given society, and education is interpreted in its most general sense as a constant influence of the adults on the young generation by means of transference of standards and values. That is why the role and weight of *auctoritas* is inseparably connected with the process of education of a young man; it is the *conditio sine qua non* of its efficacy. As far as the *auctoritas* meets desired requirements, has certain features, or meets certain criteria. Thus the *auctoritas* performs its duty, or becomes a factor introducing wise order into human life. That is why all efforts ought to be made in order for protection of and emphasis to importance of the *auctoritas* of parents as educators in the process of introduction of household child education. Any efforts towards blackout of the truth of this idea would be at the same time an assault against man himself, for it would exclude the purpose of education which is the weal of man, plenitude of his humanity.